

DEZINFORMAČNÍ VÁLKA. PROPAGANDA, MANIPULACE A FAKE NEWS V SOUČASNÉM SVĚTĚ (DE3B08)

Předmět pro studenty řádného studia na *Pedagogické fakultě MU* (jaro 2025), kterého se mohou účastnit také posluchači Univerzity třetího věku MU.

Jedná se o totožný předmět jako v předchozím semestru (jaro 2024).

Přihlásit se je možné [zde](#), pak již můžete navštěvovat přednášky.

Vyučující: [doc. Mgr. Marie Koldinská, Ph.D.](#)

Dodavatelské pracoviště: [Katedra historie – Pedagogická fakulta](#)

Rozvrh: čtvrtek 15.00 – 15.50 (20. 2. – 27. 3. 2025)

a následně **bloková výuka v pátek 28. 3. od 12.00 do 19.50**

Místo konání: Pedagogická fakulta MU, Poříčí 9, [učebna 50](#)

Cíle předmětu

Hlavním cílem přednáškového cyklu je rozšířit znalosti o propagandě, konspiracích a fenoménu (dez)informační války jako součásti informačních a vlivových operací v kontextu současné doby, často výstižně označované jako postfaktická. Problematika využívání a zneužívání informací a účelových manipulací s nimi bude sledována v interdisciplinárním kontextu s akcentem na mediální a bezpečnostní studia, psychologii, sociologii, historii atd. Cílem předmětu je kromě podrobného obeznámení s problematikou také zvýšení informační gramotnosti posluchačů a jejich odolnosti vůči nejrůznějším formám dezinformací, přítomných v současném virtuálním prostoru, a tedy i podpora jejich schopnosti kritického myšlení.

Osnova

hybridní válka – informační válka - propaganda - fake news – deep fakes – alternativní fakta – hoaxy – řetězové maily - dezinformace - psychologie persuaze - Stanfordský vězeňský experiment - Milgramův experiment - Festingerův experiment - proces s Adolfem Eichmannem - banalita zla - Luciferův efekt - bílá, šedá, černá propaganda - politický extremismus - funkční narativy - autostereotypy a heterostereotypy - obraz nepřítele - mediální manipulace - reflexive control - perception management - obzvláště zranitelné skupiny - konspirace - ezoterika - sekty - budování závislosti jako základ manipulace - informační gramotnost - fact-checking - resilience - emoce a racio - hrdinové všedních dnů

Literatura

- Otakar FOLTÝN, Mistr Sun, několik poznámek k hybridnímu válčení, in: Miroslav Bárta – Martin Kovář a kol., *Lidé a dějiny*, Praha 2017, s. 85–104
- Jaroslav KURFÜRST – Jan PAĎOUREK (edd.), *Za zrcadlem. Hybridní válka jako staronový fenomén mezinárodních vztahů*, Praha 2021
- Pavel ZŮNA, Kritický pohled na koncept hybridních válek, *Vojenské rozhledy* 19 (51), č. 3, 2010, s. 33–45
- Marie KOLDINSKÁ – Ivan ŠEDIVÝ, *Obrazy a slova*, in: tíž, *Válka a armáda v českých dějinách. Sociohistorické črty*, Praha 2008, s. 313–394
- ARIELY, Dan a Svatoslav GOSMAN. *Nesmýšlnost : jak je možné, že racionálně uvažující lidé uvěří neracionálním "pravdám"?* Vydání první. Praha: Práh, 2024, 359 stran. ISBN 9788076960145.

- KOLOMAZNÍK, Tomáš, Štefan SARVAŠ a Zdeněk ROD. *Proč věříme dezinformacím? : strategická komunikace jako možná cesta z bludného kruhu*. Vydání první. Praha: Kniha Zlín, 2024, 253 stran. ISBN 9788076626515
- ALVAROVÁ, Alexandra. *Průmysl lži: propaganda, konspirace a dezinformační válka*. 3., rozšířené vydání. Praha: Stanislav Juhaňák – Triton, 2022. 308 stran. ISBN 9788076840560.
- ZIMBARDO, Philip G. *Luciferův efekt: jak se z dobrých lidí stávají lidé zlí*. Translated by Radek Kašpar – Marika Králíková. Vydání druhé. Praha: Academia, 2021. 625 stran. ISBN 9788020032812.
- NUTIL, Petr. *Jak neztratit rozum v nerozumné době: o falešných představách, iluzích a předsudcích*. První vydání. Praha: Grada, 2020. 192 stran. ISBN 9788027117963. Dostupné na [Bookport](#)
- MORAVEC, Václav. *Proměny novinářské etiky*. Vydání první. Praha: Academia, 2020. 467 stran. ISBN 9788020031112.
- TÁBORSKÝ, Jiří. *V síti (dez)informací: proč věříme alternativním faktům*. První vydání. Praha: Grada, 2020. 224 stran. ISBN 9788027120147. Dostupné na [Bookport](#).*
- SNYDER, Timothy. *Cesta k nesvobodě: Rusko, Evropa, Amerika*. Translated by Martin Pokorný. V českém jazyce vydání p. Praha: Prostor, 2019. 355 stran. ISBN 9788074329814.
- BAGGE, Daniel P. *Unmasking maskirovka : Russia's cyber influence operations*. First published. New York, New York: Defense Press, 2019. 251 stran. ISBN 9780578451428.
- NUTIL, Petr. *Média, lži a příliš rychlý mozek: průvodce postpravdivým světem*. První vydání. Praha: Grada, 2018. 189 stran. ISBN 9788027107162. Dostupné na [Bookport](#).
- GREGOR, Miloš a Petra MLEJNKOVÁ. *Nejlepší kniha o fake news, dezinformacích a manipulacích!!!* 1. vydání. Brno: CPRESS, 2018. 142 stran. ISBN 9788026418054.
- ŘEHKA, Karel. *Informační válka*. Vydání první. Praha: Academia, 2017. 218 stran. ISBN 9788020027702.
- SNYDER, Timothy. *Tyranie: 20 lekcí z 20. století*. Translated by Martin Pokorný. Vydání první. V Praze: Paseka, 2017. 116 stran. ISBN 9788072603596.
- GÁLIK, Stanislav. *Psychologie přesvědčování*. Praha: Grada Publishing, a.s., 2012. 110 s. ISBN 978-80-247-4247-2. Dostupné ke [koupi](#).
- POSTMAN, Neil. *Ubavit se k smrti: veřejná komunikace ve věku zábavy*. Edited by Irena Reifová. 2., opr. vyd. Praha: Mladá fronta, 2010. 204 s. ISBN 9788020422064.
- MCCOMBS, Maxwell E. *Agenda setting: nastolování agendy – masová média a veřejné mínění*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2009. 251 s. ISBN 9788073675912.

Další zdroje (iVysílání ČT + podcast):

- 1) Průmysl lži a polopravd (pořad z cyklu Historie.cs, režie Vítězslav Romanov, scénář Marie Koldinská, ČT 2023) - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/223411058220009/>
- 2) Na frontách informační války (pořad z cyklu Historie.cs, režie Vítězslav Romanov, scénář Marie Koldinská, ČT 2020) - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/220411058220011/>
- 3) Historie mezi manipulací a paranoiou (pořad z cyklu Historie.cs, režie Vítězslav Romanov, scénář Marie Koldinská, ČT 2021) - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/221411058220012/>
- 4) Epidemie a dezinformace (pořad z cyklu Historie.cs, režie Václav Křístek, scénář Marie Koldinská, ČT 2022) - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/222411058220002/>
- 5) Na Západ, nebo na Východ? (pořad z cyklu Historie.cs, režie Václav Křístek, scénář Marie Koldinská, ČT 2023) - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/223411058220029/>

* Posluchači U3V MU mají přístup do online knižního portálu Bookport zdarma.

6) Dilemata uklízečky ze Žďáru nad Sázavou (pořad z cyklu Historie.cs, režie Václav Křístek, scénář Marie Koldinská, ČT 2021) - <https://www.ceskatelevize.cz/porady/10150778447-historie-cs/221411058220004/>